RAADSVOORSTEL

Onderwerp: Regionale Energie Strategie West-Brabant (RES)

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s)	:	D.J. Brummans
Datum commissiebehandeling	:	25 februari 2021
Datum raadsbehandeling	:	18 maart 2021
Agendering en agendanummer	:	FI 0702
Fase raadsbehandeling	:	Meningvormend
Zaaknummer	:	201378

Bijlagen:
1. RES West-Brabant 1.0 (met revisies)
    i. Overzicht belangrijkste veranderingen concept-RES naar RES 1.0
    ii. Landschappelijke verdieping RES West Brabant
    iii. MKBA warmtetransitie West-Brabant en Hart van Brabant
    iv. Achtergrondrapport bij RES West Brabant
    v. Reactiebrief bij RES 1.0 West-Brabant
2. Uitvoeringsprogramma RES West-Brabant 1.0
    i. Beknopte samenvatting van het Uitvoeringsprogramma

Gevraagd raadsbesluit;
1. De RES 1.0 vast te stellen.

(Publieks)Samenvatting
De Regionale Energie Strategie West-Brabant (hierna: RES) geeft mede invulling aan afspraken die gemaakt zijn in het kader van het landelijke Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord is opgesteld door een groot aantal partijen en heeft als doel dat we in Nederland in 2030 49% minder CO2 uitstoten ten opzichte van 1990 en 95% in 2050. In de RES focussen we op ‘duurzame elektriciteitsopwek’ en ‘verduurzaming gebouwde omgeving’.

Met de RES 1.0 geven we aan het Rijk aan hoeveel duurzame energie wij in onze regio kunnen opwekken tot 2030, met een doorkijk naar 2050. Dit draagt bij aan de doelstelling uit het Klimaatakkoord. Dit bod wordt onderbouwd door landschappelijk, technisch en financieel onderzoek naar de beste plaatsen voor installaties. Daarnaast geeft de RES 1.0 een eerste inzicht in de regionale strategie voor de warmtetransitie van de gebouwde omgeving.

Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding
Op 28 mei 2020 heeft uw raad ingestemd met de concept-RES West-Brabant. Ook in alle andere betrokken gemeenten, waterschappen, provincie en netbeheerder is ingestemd met de concept-RES, waarna deze is aangeboden aan het Rijk.

In de periode daarna zijn diverse verdiepende onderzoeken uitgevoerd, heeft een inwonersconsultatie plaatsgevonden en zijn de concept-RESsen van alle regio's geanalyseerd door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Alle informatie die dat heeft opgeleverd is, samen met actuele ontwikkelingen bij de gemeenten, verwerkt in de RES. Nu ligt de verdere uitwerking daarvan in de RES 1.0 voor ter besluitvorming in de individuele besturen. De strategie is op hoofdlijnen niet veranderd, maar wel op diverse punten verduidelijkt en aangescherpt. Een overzicht van wijzigingen is bijgevoegd.

Belang
In het Klimaatakkoord is opgenomen dat alle 30 RES-regio's in Nederland een RES vaststellen. Hiermee geven we aan het Rijk aan hoeveel duurzame energie wij in onze regio kunnen opwekken tot 2030, met een doorkijk naar 2050. Dit draagt bij aan de doelstelling uit het Klimaatakkoord. Dit bod wordt onderbouwd door landschappelijk, technisch en financieel onderzoek naar de beste plaatsen voor installaties. Daarnaast geeft de RES 1.0 een eerste inzicht in de regionale strategie voor de warmtetransitie van de gebouwde omgeving.

Centrale vraag
Kunt u instemmen met de voorliggende RES 1.0, waarmee het definitieve regionale bod ten aanzien van de opwek van duurzame elektriciteit op land tot 2030 wordt aangeboden aan het Rijk?

Beoogd maatschappelijk resultaat
Een door alle betrokken besturen gedragen RES West-Brabant, die tijdig kan worden aangeboden aan het Rijk.

Kaders
Wijzigingen t.o.v. concept-RES
In de concept-RES is voor enkele onderwerpen een nadere uitwerking aangekondigd, op weg naar de definitieve RES. Daarvoor zijn het afgelopen jaar diverse onderzoeken en acties uitgevoerd. Dat betreft onder andere een landschappelijke verdieping en een maatschappelijke kosten- en batenanalyse voor warmteoplossingen. Tevens is op basis van de concept-RES een internetconsultatie uitgevoerd, met een goede respons. De resultaten van de deelonderzoeken zijn u al eerder kenbaar gemaakt via een raadsinformatiebrief van 27 november 2020. Volledigheidshalve zijn deze nu wederom als bijlagen toegevoegd aan de stukken.

Daarnaast is door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) een analyse gemaakt van de concept RESsen van alle 30 regio's in Nederland en is er een nieuw, landelijk duurzaamheidskader voor biomassa.

- De analyse van het PBL wordt in februari 2021 openbaar. De concept-resultaten zijn informeel al besproken en geven geen aanleiding om onze plannen aan te passen. Onze regio krijgt complimenten voor de voortvarende aanpak. Het PBL ziet dat we een realistisch en haalbaar voorstel doen.
- Over het nieuwe duurzaamheidskader voor de inzet van duurzame biomassa in Nederland is de Tweede Kamer in oktober 2020 geïnformeerd. Dit landelijke kader heeft ook gevolgen voor de inzet van de Amercentrale en de bronnenstrategie voor het warmtenet.

Transportschaarste Enexis/TenneT
In de raadsbrief van 29 juli 2020 hebben wij u geïnformeerd over de gevolgen van de door Enexis uitgeroepen ‘transportschaarste fase 1’ op o.a. hoogspanningsstation Moerdijk voor de RES. Begin december heeft Enexis ‘transportschaarste fase 1a’ afgekondigd voor dit station. Enexis geeft aan dat alle bestaande opdrachten (peildatum dec. 2020) die bij haar bekend zijn op dit station kunnen worden gerealiseerd. Hierna bereikt de capaciteit haar limiet. Het station zit vooralsnog dus vol voor wat betreft (grootschalige) teruglevering van elektriciteit. Enexis geeft daarom momenteel geen offertes meer af voor nieuwe grootschalige energieprojecten. Enexis laat weten dat dit géén gevolgen heeft voor projecten die op een kleinverbruikersaansluiting kunnen worden gerealiseerd (tot ca 200 zonnepanelen), maar bijvoorbeeld wel voor nieuwe grote zonnedaken. Zowel door wethouder Brummans als door het projectteam van de RES is aan Enexis en TenneT gevraagd hierover een duidelijke communicatielijn op te zetten. Naar verwachting zal deze begin februari gereed zijn.

Voor het Moerdijkse deel van het RES-bod zijn de gevolgen van de transportschaarste naar het nu lijkt beperkt. In de RES is voor Moerdijk een opgave opgenomen om in 2030 45 GWh extra zonne-energie te produceren, hoofdzakelijk op daken en gedeeltelijk in reeds geplande zonneparken op het Haven- en Industrieterrein. Deze ambitie van 45 GWh kan naar verwachting worden gerealiseerd op basis van de contracten die Enexis reeds is aangegaan. We kunnen dus stellen dat de autonome marktontwikkeling onze ambitie voor zon op dak al heeft ingehaald. Ook heeft Enexis ons verzekerd dat de windmolenprojecten die momenteel al vergund zijn, zonder problemen kunnen worden aangesloten. De repowering van de windparken Volkerak/Sabinadijk, die eveneens in het RES-bod is opgenomen, is geprogrammeerd na 2025. Enexis en TenneT verwachten tegen die tijd voldoende extra netcapaciteit te hebben gerealiseerd om ook die aan te kunnen sluiten.

In de RES wordt in paragraaf 5.3 beschreven hoe we in de regio middels een programmeringsoverleg grip willen houden op het optimaal verdelen van de beschikbare netcapaciteit. Bovendien wordt in paragraaf 5.4 expliciet inzet gevraagd van het Rijk om zorg te dragen voor voldoende transportcapaciteit en voor sturingsmiddelen om zon op dak voorrang te kunnen geven op het elektriciteits-netwerk.

Argumenten

<u>Pro</u>
De inbreng van inwoners en stakeholders is belangrijk voor het draagvlak voor de plannen en besluiten. Veel van hun inbreng is daarom verwerkt in de RES. Meer hierover onder het kopje ‘Maatschappelijk draagvlak’.

Het vaststellen van de RES 1.0 is de logische vervolgstap op het vaststellen van de concept-RES in 2020. De hoofdlijnen van de strategie zoals vastgesteld met de concept-RES zijn ongewijzigd. In bijlagen is een overzicht opgenomen van de belangrijkste wijzigingen in de RES 1.0 ten opzichte van de concept-RES. Tevens zijn in de tekst van de RES 1.0 alle wijzigingen ten opzichte van de concept-RES gemarkeerd met rode tekst. Uiteraard zal de tekstkleur nog worden aangepast in de definitieve versie, nadat die door alle betrokken bestuursorganen is vastgesteld.

Het uitvoeringsprogramma betreft een uitwerking van de uitvoeringsagenda uit de RES 1.0. Hiermee zijn de samenwerkingsafspraken transparant en openbaar, vergelijkbaar met de start van de RES-samenwerking. In de bijlagen is een beknopte samenvatting opgenomen van de belangrijkste afspraken. Het college heeft dit uitvoeringsprogramma vastgesteld, onder de opschortende voorwaarde van het vaststellen van de RES 1.0 door de gemeenteraad. Veel van de zaken die in het uitvoeringsprogramma zijn geformuleerd doen we overigens al, zoals inzet op procesparticipatie en communicatie en de ondersteuning van inwoners bij hun eigen verduurzamingsopgave. Andere zaken sluiten naadloos aan bij ons eigen beleid, zoals het opzetten van een ontwikkelfonds voor collectieve energieprojecten (streven naar maximaal lokaal eigendom) en het faciliteren van financiële participatie in grotere energieprojecten van derden (als in Wind A16).

Contra
Er is geen m.e.r.-procedure doorlopen, waardoor partijen zich mogelijk onvoldoende gehoord voelen. Bij het opstellen van de RES is hierin het advies van het Nationaal Programma RES (NPRES) gevolgd. NPRES adviseert om niet de RES zelf, maar de (latere) lokale ruimtelijke uitwerking van uit de RES in het omgevingsbeleid in een Milieu- of Omgevingseffect-rapportage mee te nemen. Hoewel voor de RES geen m.e.r.-procedure gevolgd is, is er wel uitvoerig ruimte geboden aan inwoners en bedrijven om mee te denken. Dit heeft ook tot aanpassingen in de RES geleid.

Alternatieven
Uit de recente ontwikkelingen rondom transportschaarste blijkt dat de autonome groei van grootschalig zon op dak in Moerdijk de in de RES 1.0 geformuleerde ambitie snel lijkt in te halen. Dat zou een reden kunnen zijn om die ambitie naar boven bij te stellen en het Moerdijkse bod in de RES 1.0 te verhogen. De transportschaarste is echter ook een belangrijke reden om dat als gemeente niet eenzijdig te doen. Omdat alle hoogspanningsstations in de regio met elkaar in verbinding staan, heeft iedere wijziging in het bod mogelijk gevolgen voor de mate waarin de andere deelnemers aan de RES hun ambities kunnen waarmaken. Het programmeringsoverleg, zoals beschreven in de RES en het Uitvoeringsprogramma, is mede bedoeld om dat gesprek met de regio en de netbeheerders te voeren. Daarmee wordt invulling gegeven aan de adaptieve benadering die in de leidende principes is vastgesteld.

Maatschappelijk draagvlak
Inwoners en bedrijven uit West-Brabant zijn de afgelopen periode regelmatig betrokken bij en bevraagd over afwegingen in de RES. Er is een brede mix van participatie-activiteiten uitgevoerd die aansluiten bij het karakter van de RES. Het achtergrondrapport in de bijlagen bevat overzichten met diverse activiteiten. Belangrijk is onder andere de internetconsultatie waar een breed publiek mee is bereikt, ook al rust er op de RES geen m.e.r- of inspraakplicht. In deze participatie-activiteiten is bijvoorbeeld gevraagd naar voorkeuren voor clustering of spreiding van energieprojecten over de regio en zijn voor- en nadelen voor natuur en milieu met elkaar besproken.
De opbrengsten van de participatie zijn verwoord in de RES en voorzien van een reactie in de Reactiebrief (bijlage). De komende periode, tijdens een webinar en bij de besluitvorming in de individuele gemeenteraden, is er wederom de gelegenheid om kennis te nemen van de keuzen en afwegingen in de RES en daarover van gedachten te wisselen.
De opgave uit de RES zal voor zover nodig worden vertaald in het gemeentelijke omgevingsbeleid. Dan zal een integrale afweging worden gemaakt op basis waarvan vergunningen kunnen worden verleend. Op die verschillende stappen is weer inspraak voor eenieder mogelijk. Voor enkele plannen, zoals voor de windmolens langs de A16, zijn die stappen al doorlopen. De voorstellen in de RES West- Brabant passen binnen de vigerende provinciale omgevingsvisie.

Financiële consequenties

Dekking
De uitvoeringskosten van de RES worden voor 2021 nog volledig gedekt uit het budget dat eerder bijeen is gebracht door gemeenten, provincie, waterschappen en Rijk. Voor de volgende jaren is nog niet bekend hoe hoog de bijdrage van het Rijk en provincie zullen zijn. Zodra die bedragen bekend zijn, kan een concrete begroting worden opgemaakt. Vooralsnog houden we er rekening mee dat de gemeentelijke bijdrage niet hoger zal zijn dan de afgelopen jaren. Hiermee is rekening gehouden in de meerjarenbegroting.

De benodigde personele inzet voor de monitoring van de RES 1.0 en de voorbereiding van de RES 2.0 is naar verwachting iets kleiner dan de voorgaande jaren. Daartegenover staat dat de realisatie van de doelen en ambities ook personele inzet zal vragen. Hierbij is er een overlap met het eveneens dit jaar op te stellen Energieprogramma Moerdijk.

Waar de RES zich richt op de regionale opgave met betrekking tot productie van duurzame energie en regionale ambities met betrekking tot warmte, kijken we in het Energieprogramma Moerdijk naar de specifieke Moerdijkse opgave in de hele energietransitie. Daarin maken we concreter inzichtelijk hoe ambitie en inzet zich tot elkaar verhouden. De realisatie van de RES-doelen komt daar in terug.

Subsidieverwerving
Niet van toepassing.

Communicatie
Communicatie over de concept-RES wordt regionaal vormgegeven via diverse kanalen, zoals persberichten en de website https://energieregiowb.nl/.

Realisatie: risico's, planning, evaluatie, duurzaamheid en inkoop,

Risico's
Het grootste afbreukrisico lijkt op dit moment de beschikbare transportcapaciteit op het elektriciteitsnetwerk te zijn. Is er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar om het volledige RES-bod te realiseren? Dit ligt grotendeels buiten onze invloedsfeer. In de RES spreken we het Rijk en de netbeheerders aan op haar verantwoordelijkheden en borgen we via een regionaal programmeringsoverleg dat we hierover steeds het gesprek met elkaar blijven voeren.

Planning
De RES 1.0 wordt in maart 2021 aan alle betrokken bestuursorganen voorgelegd ter vaststelling. In april 2021 kan deze dan, onder voorbehoud van vaststelling door alle betrokken besturen, worden ingediend bij het Rijk.

Evaluatie en vervolg
De RES wordt elke twee jaar geactualiseerd, de RES 2.0 wordt derhalve in 2023 verwacht. Het RES-proces is nu dan ook nog niet klaar. Ook de komende jaren zal de RES een samenwerking blijven tussen de 16 gemeenten, 2 waterschappen, de provincie, de netbeheerder, maatschappelijke partners, bedrijven en inwoners.

Duurzaamheid
Met de RES geven we invulling aan de verduurzaming van het regionale energiesysteem. We maken regionale afspraken over de verdeling van opwek van duurzame elektriciteit en over de regionale warmtestructuur.

Inkoop
De regie op het inkoopproces (inkoop van diensten) ligt in dit dossier bij de provincie.

Mocht u vragen hebben over dit voorstel, dan kunt u contact opnemen van de griffier via telefoonnummer 0168-373414 of via e-mail: griffie@moerdijk.nl.

Zevenbergen, 26 januari 2021

Burgemeester en wethouders van de gemeente Moerdijk,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

ir. J.C. Slagboom J.P.M. Klijs

RAADSBESLUIT

Raadsvergadering van 18 maart 2021

De raad van de gemeente Moerdijk,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 26 januari 2021*;*

overwegende dat:
- De regio wordt gevraagd een Regionale Energie Strategie (RES) aan te bieden aan het Rijk;
- Hiervoor een eensluidend besluit benodigd is van alle bij de RES West-Brabant betrokken openbare besturen;
- Deze RES voorbereid is in een regionale samenwerking onder leiding van een Stuurgroep bestaande uit dagelijks bestuurders van alle betrokken openbare besturen;
- Bij de totstandkoming van deze RES een zorgvuldig openbaar proces gevoerd is met alle betrokken bestuurders, belangrijke stakeholders, bewoners, bedrijven en maatschappelijke partners; en
- Dit proces heeft geleid tot een breedgedragen RES 1.0;

gelet op:
- Het Klimaatakkoord, waarmee tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG op 29 november 2019 mee is ingestemd en waarmee alle Nederlandse gemeenten zich hebben verbonden aan de daarin gestelde klimaatdoelen;

BESLUIT

1. De RES 1.0 vast te stellen.

Vastgesteld in de raadsvergadering d.d. 18 maart 2021*,*
de griffier, de voorzitter,

A. Goslings J.P.M. Klijs